

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

"לדורות" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל

שאלון לרישום קורות ניצולי השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים מפורסם באתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: ניר	שם פרטי: נחמה

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה
במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

שם משפחה איתו נולדתי: שמרלר		בלועזית Shmerler	
שם פרטי איתו נולדתי: נושה		בלועזית Nusha	
עיר לידה: סטניסלב		בלועזית Stanislav	
שם פרטי ושם משפחה של האב: מאיר שמרלר		שם פרטי ושם נעורים של האם: ברטה דרימר	
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: סטניסלב		בלועזית Stanislav	
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה) בי"ס תיכון מקצועי, פנימייה		מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה) תלמידה ללימודי אחות	
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: אוקראינה, רוסיה, נובוסירסק, גרמניה (שם העיר או האזור ושם הארץ)			
במידה והיית בגטו, ציין את שמו		בלועזית	
במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו		בלועזית	
המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי:		תאריך השחרור:	
במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו (מחנות פליטים שהוקמו לאחר המלחמה בעיקר באוסטריה, גרמניה ואיטליה) איטליה - קוסטרה למברה		ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור ברלין	
במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין מתי עד מתי		שנת עליה: 1946	
		במידה ועלית באניה, ציין את שמה גבה	

אנא ספרי/ על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הוריך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים)

משפחתי הייתה אמידה, היה לי בית טוב, היינו משפחה מסורתית. אני זוכרת את החגים ושאבא שלי היה הולך בחגים לבית כנסת. היו לי שתי אחיות ואח. האחות הבכורה נולדה למעשה לאשתו הראשונה של אבי, אך היא נפטרה בזמן הלידה. לאחר מכן אבי נשא לאישה את אחותה של אשתו הראשונה, זו אמי. להורים שלי נולדו בת ובן ואז אני נולדתי, הקטנה ביותר. אני למדתי וגרתי בפנימייה בסטניסלב, רציתי להיות אחות, וחזרתי הביתה למשפחתי כשהיו חופשות.

נא ספרי/ על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

בשנת 1941 הרוסים פלשו לסטניסלב. הוריי גורשו מביתם ואני הייתי בזמן הזה בפנימייה. הם לא ידעו מה קורה איתי ואני לא ידעתי מה קורה איתם. לא הייתה דרך ליצור קשר. הרוסים התייחסו אלינו בצורה לא אנושית. באותה שנה, 1941, נסגרה הפנימייה שלי. אמרו לנו לקחת את מה שיש לנו וללכת. לא היה לנו לאן ללכת, לא היה אוכל, לא היה קיום והיינו צריכים לשרוד. היה תוהו ובוהו ואנחנו התארגנו בקבוצות, הבנים של הפנימייה היו גונבים אוכל עבורנו כדי לשרוד. הגרמנים התקדמו במהירות, אז ברחנו ליערות, התחבאנו והתקדמנו עם הפרטיזנים. בגלל שהיה לי שיער בהיר בלונדיני-אדמוני, שלחו אותי להניח מטענים על רכבות הגרמנים שעברו באזור ולפוצץ אותן. באחת הפעמים כמעט תפסו אותי... הייתי בת 14 והצלחתי לעבוד עליהם שאני לא יהודייה ושהלכתי לאיבוד ואני שם רק כי אני מחפשת את ההורים שלי. תוך כדי בריחה עם הפרטיזנים נפצעתי מירייה ברגל, עד היום יש לי שם רסיסים. לקחו אותי לבית חולים בויניצה באוקראינה. היה שם קור אימים, אנשים פצועים שוכבים ואף אחד לא מתייחס אליהם, או אליי. היו הרבה רופאים ואנשי צוות שהתרוצצו שם, אבל לא התייחסו אלינו. בסופו של דבר, לקחת את אחד המגפיים שלי וזרקתי על הרופא כדי לקבל יחס. סוף סוף פנו אלי וטיפלו בו. כך גם סיפרתי שלמדתי להיות אחות והתנאים שלי השתפרו, באופן יחסי למצב הנוראי שהיה. צורפתי לצבא האדום, לשריון, בתור אחות. כשהתקדמנו עם הצבא עברנו במחנות ריכוז, תקפו מחנות ואני הייתי על תקן אחות. היו הרבה התקפות ונסיגות, 4 שנים אימות, נפצעתי שוב והייתי מאושפזת בבי"ח בנבובסיבירסק. הכל היה מבולבל. בחלק מן התקופה היה לי מפקד אנטישמי. הוא היה שיכור דרך קבע והתבטא באנטישמיות. פעם אחת הוא חיפש אותי, מסרו לי שהוא צועק וכועס. היה לי אקדח שנשאתי עליי במסגרת השירות שלי בצבא האדום. הלכתי אליו ושאלתי "חיפשת אותי?". הוא דיבר אליי מאד לא יפה... לא היה לי מה להפסיד. אמרתי לו "אתה מחפש אותי רק כשאתה שיכור, אני לעומת זאת באה לתת עזרה לאנשים. אתה רוצה להרוג אותי, קח את האקדח!". הוא אמר לי להסתלק משם ומאז ההתנהגות שלו אליי השתנתה. הוא התחיל להתנהג יפה, אפילו קרא לי "כפתור". כשנגמרה המלחמה הגענו לברלין, היטלר התאבד 5 ימים לפני כן.

אנא ספרי/ על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ

(השחרור וחזרתך הביתה, חיך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):

אחד המפקדים שלי בצבא האדום היה יהודי ולאורך המלחמה נודע לו כי, הקהילה היהודית שהתגוררה בסטניסלב נרצחה וכלל הנראה, בני המשפחה שלי לא נותרו בחיים. הוא נתן לי ג'יפ, כדי שאסע הביתה ואחפש את המשפחה שלי. כשהגעתי, פגשתי אישה שהייתה שכנה של המשפחה. היא סיפרה לי, תוך שמחה לאיד, כי את כל הזקנים הרגו במקום וכל היתר נשלחו לאושוויץ. הבנתי שאף אחד לא שרד. המפקד שלי לקח אותי למשפחה שלו באוזבקיסטן. להתאושש. הייתי שם חודשיים, בסמרקנד. הייתי בת 18 ורצו לחתן אותי, אבל לא רציתי, לא הייתי שייכת למקום. שמעתי שבקרקוב יש ריכוז גדול של יהודים, ניצולים, ונסעתי לשם. בדרך הייתי צריכה להסתיר את העובדה שאני יודעת רוסית ושהייתי בצבא הרוסי. כל הזמן התקדמתי בדרכים ועם הזמן התחלתי לדבר על זה שאני רוצה להגיע לישראל. הכרתי אנשים מתנועת "הבריחה" שאמרו לי שאני יכולה לעלות לישראל באופן בלתי לגאלי, שידריכו אותי לאן ללכת ומה להגיד. הגעתי לאולם שבגרמניה, עבדתי בבי"ח בתור אחות. בניגוד לאחרים שהתגוררו עם עוד כ-30 איש בחדר, לי נתנו דירה שבזמן המלחמה שימשה את ה-SS ושם התגוררתי. בנוסף, הייתה לי עוזרת גרמניה. עדיין לרוב הסתרתי את היותי יהודייה ואת עברי בצבא הרוסי. קראו לי שם אנה, במקום נושה. יום אחד, הייתי אחרי תורנות, ישנתי בדירה ולפתע שמעתי צעקות של העוזרת שלי, שהיא אומרת למישהו אחר שאסור להעיר אותי. היא הייתה אישה מאד שקטה ולא הבנתי מה המהומה. קפצתי מהמיטה ושאלתי למה היא צועקת. היא אמרה שיש איש שמדבר בשפה לא מובנת. עמד שם גבר, מחזיק בחבילה ומדבר איתי בפולנית, יידיש. התברר כי, אותו גבר הוא שליח שנשלח על ידי דוד שלי, דרך הג'וינט, למצוא אותי ולעזור לי. ברגע הראשון כשראה אותי בתנאים האלה חשב שמצבי טוב ולא היה מקום לדאגה. בחבילה שהביא עמו היו בגדים. אבל אז סיפרתי לו על כל מה שעברתי במלחמה. זה היה מאד מרגש.

דוד שלי, אח של אמא, גורש מגרמניה ועלה לארץ בשנת 1933. הוא התגורר בכפר סבא וביקש לסייע לי לעלות ארצה. הוא הציע להשיג לי סרטיפיקט, אבל סירבתי. הייתי צעירה, היה לי כח ומתוך עקרון לא רציתי את האישור של הבריטים כדי לעלות לישראל. באולם הייתה קבוצה שמטרתה הייתה לעלות לארץ. הגיעו אנשים שאמרו שהם מישראל ושהם יעזרו לנו לעלות, אבל שאסור שידעו שאנחנו בקשר איתם כי אם יתפסו אותנו הבריטים לא יתנו לנו לעלות. היינו צריכים להגיע למקום בטמרה לעלות לארץ. הלכנו ברגל, חולים לטברקולוזיס וכביכול היינו צריכים להתאשפז. למעשה התחלנו לנדוד ממקום למקום במטרה לעלות לארץ. הלכנו ברגל, ביערות, ברחנו... באחת הברירות נפלה לי הנעל מהרגל, אבל לא יכולתי לעצור או לחזור אחורה ונאלצתי להמשיך יחפה בשלג. הגענו לאיטליה, ואותי לקחו למעין בית הבראה בגלל הפציעה שלי, במקום למחנה עקורים. היינו מבולבלים ולא ידענו לאן ללכת, מה להגיד, מה להסתיך, הכל היה חשאי. עליתי לארץ על אוניה בשם נגבה. בדרך ארצה חליתי, היה לי חום ובמקום להעביר אותי למחנה מעצר בקפריסין, הורידו אותי בעתלית.

נא ספרי על חיך בארץ

(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

דוד שלי, שכל כך רצתה לעזור לי להגיע לארץ, נפטר חודש לפני שהגעתי ולא הספקתי לראות אותו. אשתו אמרה לי שמה שיהיה איתה יהיה איתי, אבל היה לה ילד קטן ואני הייתי צריכה להתפרנס בעצמי. נסעתי לתל אביב, ללשכת העבודה. לא הייתה עבודה בכלל ומנהלת הלשכה שאלה אותי מה אני יודעת לעשות. אמרתי שאני יודעת לעשות הכל ושאתי צריכה את העבודה הזו לא מחר, אלא אתמול. היא התרשמה ממני ושאלה איפה אני גרה, כדי שניתן יהיה לאתר אותי אם תהיה עבודה רלוונטית. באותה תקופה רק הגעת ארצה, לא היה לי איפה לגור ולמעשה ישנתי על שפת הים. לא הייתה לי כתובת לתת לה, אז אמרתי שאני אדאג להגיע אליה מדי יום. היא הבינה כנראה שאין לי איפה לגור והכניסה אותי לביתה. היא הייתה גרושה עם ילד, לקחה אותי לביתה ומצאה לי עבודה בבית חרושת.

בהמשך שיכנו אותי בבית עולי פולניה בגבעתיים. היה לי חדר קטן וזה היה "גן עדן" מבחינתי. היו הרבה אנשים שאמרו "איך לא נלחמתם?", העבירו ביקורת וזה היה נורא. הם לא ידעו ולא יכולים לדעת מה עברנו, מה זה באמת אומר "נאצים". היו הרבה מקרים כאלה, התפוצצתי מבפנים, אבל שתקתי מבחוץ. בקרבת המקום ישב המטכ"ל של הבריגדה היהודית וכך הכרתי את בעלי, יצחק זיינפלד ומאוחר יותר עיברתנו את שם המשפחה ל"ניר".

בעלי היה איש מיוחד ומדהים. הוא היה הנהג של יצחק רבין ז"ל בתקופת הפלמ"ח. אני זוכרת שבחנותנו שלנו, היו הרבה אנשי פלמ"ח ואני בכיתי כי הייתי לבד, לא הייתה לי שם משפחה. יצחק רבין ניגש אליי וחיבק אותי ואמר לי שיצחק, בעלי, הוא המשפחה שלי והוא יהיה בעל מדהים. כך היה. נולדה לנו בת יחידה, ביולי שמה (על שם אמא שלי, ברטה). לבילי יש שתי בנות, מירב וכרמל, וכעת גם יש לי נין, יונתן, שחגג עכשיו יום הולדת שנה. בעלי היה בעל מקסים ונהדר. הוא נולד בווינה והוריו שלחו אותו ארצה בזמן המלחמה בגיל 14. הוא היה ממקימי גבעת ברנר והתגייס לבריגדה היהודית. הוא היה צעיר מדי בשביל להתגייס ונאלץ לשקר לגבי גילו כדי לעשות כן.

החיים היו פשוטים, אבל מאושרים, הייתה ערבות הדדית, כולם הרגישו שווים. עמדנו בתור ארוך כדי לקנות בלוק קרח ואנשים חיכו בשקט ובשלווה. גרנו בחדר קטן, 3 משפחות בדירה אחת והיינו מאושרים. אני גרה ברמת השרון 56 שנה, כל השכונה הזו הייתה משפחה אחת. החיים היו קשים, אבל קיבלנו ובנינו הכל באהבה. היום אני מאושרת, מאושרת מהמשפחה, מהנכדות הנהדרות שלי. במשך שנים לא רציתי לספר את הסיפור שלי כי, הרגשתי שמספיק שאני עברתי את זה ולא רציתי שגם הבת שלי ואנשים אחרים יצטרכו להתמודד עם הסיפור הזה. בשנים האחרונות אני מבינה שחשוב לספר את הסיפור הזה ולדעת. כשהגענו, הניצולים, ארצה לא נתנו לנו שום דבר. אבל היום, דווקא בעקבות מה שאנחנו עברו, כיהודים עלינו להתייחס אחרת לזרים שמגיעים לארץ.

המסר של נחמה

כיהודים, כשאנשים נמצאים בצרה צריך לבוא לקראתם ולנסות לסייע

ראיון: שירי הורן

רמת השרון, נובמבר 2013

*מצרפות תמונות בהמשך

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

נחמה ויצחק ניר ביום חתונתם

נחמה ניר היום

מדליה לווטרנים שקיבלה נחמה
מטעם ממשלת ישראל

